

(postinitieel)

hbo-master Manuele Therapie Breederode Hogeschool

28 november 2017

NVAO uitgebreid Toets nieuwe opleiding

Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Introductie	6
	2.1 Werkwijze panel	6
	2.2 Panel rapport	7
3	Beschrijving van de opleiding	8
	3.1 Algemeen	8
	3.2 Profiel instelling	8
	3.3 Profiel opleiding	8
4	Opleidingsbeoordeling	9
	4.1 Beoogde leerresultaten	9
	4.2 Programma	10
	4.3 Instroom	13
	4.4 Personeel	14
	4.5 Voorzieningen	14
	4.6 Gerealiseerde eindkwalificaties	15
	4.7 Kwaliteitszorg	16
	4.8 Toetsing	16
	4.9 Gerealiseerde leerresultaten	18
	4.10 Graad en CROHO-onderdeel	18
	4.11 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	18
	4.12 Aanbevelingen	18
5	Overzicht oordelen	20
	Bijlage 1: Samenstelling panel	21
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	22
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	24
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	25

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 27 maart 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding hbo-master Manuele Therapie van de Breederode Hogeschool. NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

In het aanvraagdossier wenste Breederode Hogeschool deze opleiding aan te bieden onder de naam Master Manuele Therapie – ACP. Het panel heeft tijdens het locatiebezoek uitgebreid met het management gesproken over deze Advanced Clinical Practitioner (ACP) toevoeging, met als conclusie dat de competenties van Advanced Clinical Practitioner niet in de eindkwalificaties en in het programma van deze opleiding zijn opgenomen, met als gevolg dat het niveau van ACP niet wordt bereikt. De naam ACP kan derhalve, naar het oordeel van het panel, niet in de naam van de opleiding staan.

Onderstaande overwegingen hebben een belangrijke rol gespeeld in de uiteindelijke beoordeling van het programma door het panel.

Het panel is van mening dat de eindkwalificaties van de opleiding goed aansluiten bij het beroepsprofiel van de Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie (NVMT) en de International Federation of Orthopaedic Manipulative Physical Therapists (IFOMPT). Ook is het masterniveau voldoende gewaarborgd. Het panel is positief over de toevoeging van de ES-competenties aan de eindkwalificaties. Momenteel kunnen manueel therapeuten zich in de ES-competenties bekwamen middels een 9-daagse post-master ESP-cursus. Zes van de negen dagen uit deze cursus zijn in de hbo-master Manuele Therapie opgenomen. De overige drie dagen kunnen als kopopleiding worden gevolgd en zijn in de kosten inbegrepen.

De opleiding wenst in te spelen op verwachte veranderingen in de rol van de manueel therapeut binnen de gezondheidszorg in verband met ontwikkelingen rond vergrijzing, comorbiditeit en chroniciteit. Zij verwacht dat de manueel therapeut een bredere rol zal krijgen, waarvoor kennis van deze gebieden van belang is. Het panel concludeert dat de visie van opleiding op de rol van manueel therapeut en de afbakening daarvan nog in ontwikkeling is en adviseert de opleiding deze visie helderder te verwoorden en te onderbouwen richting het beroepsspecifieke domein van de manueel therapeut, zeker ter onderscheid van de fysiotherapeutische inbreng/ positie.

Het programma weerspiegelt een combinatie van praktijk en onderzoek, waarmee de professionele oriëntatie van de opleiding volgens het panel goed tot uiting komt. Om de onderzoeksoriëntatie vorm te geven, is Breederode Hogeschool een samenwerking met Vrije Universiteit Amsterdam (VU) aangegaan. Deze samenwerking is formeel vastgelegd in een intentieverklaring, echter de inhoudelijke uitwerking van een brede onderzoeksmatige borging in het programma is nog geen sprake. Het panel waardeert deze ontwikkeling, maar constateert ook dat het samenwerkingsverband nog prematuur is. Het panel stelt als voorwaarde dat de opleiding de concrete invulling van het samenwerkingsverband dient uit te werken, met daarbij expliciet aandacht voor de vormgeving van praktijkgericht onderzoek en borging van het eindniveau.

Het panel ziet dat bij de totstandkoming van de opleiding docenten betrokken zijn geweest die werkzaam zijn in de praktijk en hun ervaring daaruit konden inbrengen. Ook ziet het dat de recent opgerichte beroepenveldcommissie positief is over het huidige opleidingsprogramma. Daarmee sluit het programma volgens het panel voldoende aan bij eisen en verwachtingen van het werkveld. Het panel adviseert wel om in de verdere ontwikkeling van de beroepenveldcommissie tevens een onderzoeker en een vertegenwoordiger vanuit de patiënten doelgroep op te nemen.

De inhoud van het programma bestaat uit vier leerlijnen met daaraan gekoppelde leerdoelen gebaseerd op de Body of Knowledge & Skills (BoKS) van de NVMT. Het panel acht dit adequaat vormgegeven om studenten in staat te stellen de beoogde leerresultaten te bereiken. Internationalisering komt volgens het panel voldoende tot uiting in het programma, met name in een studiereis (2 ECTS) en het gebruik van internationale literatuur door alle studiejaren heen.

Het panel is van mening dat de leeromgeving op een passende wijze is vormgegeven. Het waardeert de variatie in werkvormen, de student-centred benadering en de aandacht voor het stimuleren van de zelfontwikkeling van studenten. Om studenten te ondersteunen in het vinden van stageplaatsen, beschikt de opleiding over een netwerk van stagebedrijven. Het panel constateert dat dit netwerk momenteel voldoende omvang en diversiteit heeft, maar wijst de opleiding wel op het belang om het verder uit te bouwen.

De instroomeisen en het vrijstellingenbeleid zijn volgens het panel toereikend. Wel adviseert het om de eis dat studenten acht uur per week werkzaam moeten zijn als fysiotherapeut, te specificeren naar fysiotherapie op musculoskeletaal gebied.

Het panel stelt vast dat het team docenten in totaliteit van voldoende masterniveau is. Het constateert dat de gepromoveerde docenten een rol in de opleiding krijgen en dat het team alle competenties van het totale team, zowel op het niveau van de theorie als op het niveau van de vaardigheden, omvatten. Het panel adviseert de opleiding om het beleid van, met name de professionalisering van master opgeleide docenten op onderzoek, te ontwikkelen.

De faciliteiten, zowel de fysieke leslocatie als de digitale middelen, en de studiebegeleiding door middel van studieloopbaan coaching zijn volgens het panel op orde. Ook concludeert het panel dat de pdca-cyclus, waarbij verschillende groepen (studenten, docenten, de opleidingscommissie, het kernteam en het management) betrokken zijn, naar behoren is ingericht.

Het panel is positief over het totaal van formatieve en summatieve toetsvormen dat door de opleiding wordt ingezet. Ook waardeert het panel het vier-ogen-principe dat de opleiding hanteert bij de ontwikkeling van toetsen. De bekwaamheid van de examencommissie en examinatoren acht het panel voldoende om de kwaliteit van toetsing te borgen.

Het eindniveau wordt voor een belangrijk deel getoetst in de afstudeereenheid, te weten de masterthesis. Het panel heeft in diverse gespreksrondes gesproken over de masterthesis en constateert dat de opleiding nog zoekende is naar de definitieve vormgeving van de afstudeereenheid. In het document 'Beoordelingsformulier masterthese zijn, naar het oordeel van het panel, in voldoende mate beoordelingscriteria opgenomen die garanderen dat het masterniveau geborgd zal worden.

Het panel komt tot een eindoordeel positief onder voorwaarde ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-master Manuele Therapie van de Breederode Hogeschool en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 28 november 2017

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding hbo-master Manuele Therapie van de Breederode Hogeschool,

Dr. J. Pool
(voorzitter)

drs. S. den Tuinder
(secretaris)

2 Introductie

2.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 27 maart 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding hbo-master Manuele Therapie van de Breederode Hogeschool. Het succesvol doorlopen van een TNO-procedure is een voorwaarde om als opleiding door de NVAO te worden erkend. Met de accreditatie van de NVAO mogen opleidingen de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan de procedure die wordt gevolgd voor opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is in feite een planbeoordeling. Na de erkenning van de nieuwe opleiding zal de opleiding vallen onder de reguliere accreditatieprocedure.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Voorzitter: dr. J.J.M Pool (voorzitter): senior onderzoeker bij het lectoraat Leefstijl en Gezondheid van de Hogeschool Utrecht en manueel therapeut in het Paramedisch Centrum IMPACT te Zoetermeer;
- Prof. dr. L. Danneels: voltijds hoogleraar aan de Universiteit Gent, vakgroep revalidatiewetenschappen en kinesitherapie; en vice-decaan onderwijs van de faculteit Geneeskunde en gezondheidswetenschappen
- Dr. A. de Wijer: fysiotherapeut/manueel therapeut en opleider Gnathologie;
- D. Huitink (student-lid): studente wo-master Earth System Governance aan de Universiteit Utrecht.

Het panel werd bijgestaan door drs. I. Franssen, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator en door drs. S. den Tuinder en drs. A.L. Kamphuis van Odion Onderzoek, als secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid en eerste bevindingen uitgewisseld. Op 4 september 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor het locatiebezoek.

Op 5 september 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het

conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 8 november 2017aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 16 november 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele wijzigingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 28 november 2017aan de NVAO aangeboden.

2.2 Panel rapport

Het eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattend advies en het huidige hoofdstuk is de inleiding.

Het derde hoofdstuk bevat een omschrijving van het programma, waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken.

Tot slot worden de oordelen per standaard in een tabel schematisch weergegeven.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Breederode Hogeschool
Opleiding:	hbo-master Manuele Therapie – Extended Scope
Variant:	deeltijd
Graad:	Master of Science
Locatie:	Rotterdam
Studieomvang (ECTS):	90 ECTS
CROHO-onderdeel:	Gezondheidszorg

3.2 Profiel instelling

Breederode Hogeschool is een privaat bekostigde instelling die sinds enkele jaren cursussen en trainingen verzorgt in het domein van zorg en welzijn. Sinds november 2016 heeft de instelling de status van hogeschool. De instelling richt zich primair op zorgprofessionals die een volgende stap in hun carrière willen maken en biedt een scala aan (deeltijdse) opleidingen aan, variërend van (post) hbo-opleidingen tot korte cursussen en in-company-trainingen.

3.3 Profiel opleiding

Met de hbo-master Manuele Therapie wil Breederode een nieuwe opleiding aan haar aanbod toevoegen. Zij heeft voor deze opleiding het gangbare competentieprofiel voor manueel therapeut uitgebreid met de zogenaamde Extended Scope (ES) competenties.

4 Opleidingsbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden omschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (2016, nr 69458). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

4.1 Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De hbo-masteropleiding Manuele Therapie beoogt studenten op te leiden tot manueel therapeuten. Deze hbo-master is een vervolg op en specialisatie van de hbo-bacheloropleiding Fysiotherapie. Bij het vaststellen van de eindkwalificaties heeft Breederode Hogeschool zich gebaseerd op het competentieprofiel van de Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie (NVMT). Dit competentieprofiel is afgestemd op de standaarden en afspraken die gelden binnen de International Federation of Orthopaedic Manipulative Physical Therapists (IFOMPT). Het competentieprofiel gaat uit van het CanMEDs-model, waarin zeven beroepsrollen en daaraan gekoppelde competenties zijn weergegeven. De NVMT heeft deze competenties uitgewerkt voor manueel therapeuten op masterniveau. De opleiding geeft aan dat dit NVMT-competentieprofiel aansluit bij het masterniveau zoals omschreven in de Dublin-descriptoren en niveau 7 van het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF 7 niveau).

Breederode Hogeschool geeft aan dat de rol van de manueel therapeut in het gezondheidsdomein zich in de toekomst meer zal ontwikkelen richting die van een 'Advanced Clinical Practitioner'. In deze rol zal de manueel therapeut over bredere kennis en kunde op het gebied van diagnostiek beschikken en zal hij/zij bijvoorbeeld direct, zonder tussenkomst van de huisarts, kunnen doorverwijzen naar medisch specialisten. De opleiding heeft de wens om bij deze ontwikkelingen aan te sluiten. Daartoe heeft zij als aanvulling op het competentieprofiel van de NVMT-competenties opgenomen vanuit de zogenaamde Extended Scope (ES) competenties. Deze ES-competenties vormen een verbreding en verdieping op een hbo-masteropleiding Manuele Therapie en bieden zodoende een basis voor een bredere rol van de manueel therapeut.

Met deze toevoeging beoogt Breederode Hogeschool zich te onderscheiden van andere opleidingen en in te spelen op de toekomst van de manuele therapie. Momenteel kunnen manueel therapeuten de 9-daagse post-mastercurus ESP (Extended Scope Practitioner)/Anderhalvelijnszorg volgen om zich te bekwamen in de ES-competenties. In de

hbo-master Manuele Therapie zijn de ES-competenties reeds opgenomen. Zes van de negen cursusdagen zijn in de opleiding geïncorporeerd. De overige drie dagen kunnen in de vorm van een kopopleiding direct na afronding van de master worden gevolgd en zijn inbegrepen in de kosten van de master.

Naast de toevoeging van de Extended Scope competenties aan de eindkwalificaties, geeft de hogeschool aan in de opleiding in te willen spelen op de verwachte breder wordende rol van manuele therapie in het gezondheidsdomein. Zij geeft aan met de opleiding aan te willen sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen rondom vergrijzing, toenemende comorbiditeit en chroniciteit.

Overwegingen

Het panel constateert dat de eindkwalificaties van de opleiding goed aansluiten bij het beroepsprofiel van de NVMT en IFOMPT. Ook voldoen de eindkwalificaties aan het masterniveau. De toevoeging van de ES-competenties aan de eindtermen van de opleiding wordt door het panel positief gewaardeerd.

Conclusie: Voldoet

4.2 Programma

4.2.1 Programma: Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De hbo-master Manuele Therapie is gebaseerd op een combinatie van praktijk en onderzoek. In het programma is enerzijds nadrukkelijk aandacht voor het aanleren van praktische vaardigheden en professioneel functioneren en anderzijds voor het wetenschappelijke domein en onderzoek.

Beroepsvaardigheden komen met name in de klinische leerlijn, de professionele leerlijn en de praktijkleerlijn (stage) naar voren. Docenten in deze leerlijnen zijn veelal deels werkzaam in de praktijk. Ook geeft de hogeschool aan dat verschillende medisch specialisten onderdelen van het curriculum verzorgen, wat de verbinding met de medische praktijk versterkt. Studenten lopen tijdens de opleiding op meerdere momenten stage bij manueel therapeuten en bij verschillende medisch specialisten, dit laatste in het kader van ES-competenties.

Onderzoeksvaardigheden komen met name in de wetenschappelijke leerlijn aan de orde. Het doel van deze leerlijn is dat studenten leren om fundamenteel- en praktijkgericht onderzoek kritisch te beoordelen en zelf praktijkgericht onderzoek op te zetten en uit te voeren. Deze onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden moeten leiden tot evidence-based en evidence-informed handelen in de manuele therapie.

Breederode Hogeschool beschikt niet over een lectoraat. Om de onderzoeksoriëntatie van de opleiding vorm te geven, is Breederode Hogeschool daarom een samenwerking aangegaan met Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Dit samenwerkingsverband is in

ontwikkeling en dus nog niet uitgekristalliseerd. Het dossier vermeldt dat de beoogde samenwerking inhoudt dat de VU de hogeschool zal ondersteunen in de wetenschappelijke leerlijn middels het geven van gastcolleges, betrokkenheid bij onderwijsontwikkeling en het begeleiden van studenten in onderzoekopdrachten. Daarnaast wordt gestreefd naar een gezamenlijk onderzoeksprogramma, waarbij studenten van de hogeschool kunnen participeren in de onderzoeklijnen van de VU. Het panel heeft in diverse gespreksrondes gesproken over de verwachtingen bij deze samenwerking. Hieruit blijkt dat het management hierover wel gesprekken met de VU heeft gevoerd maar dat er nog geen concrete afspraken zijn gemaakt over de rol van de VU bij de realisering van het programma. Het panel stelt, op basis van de gesprekken vast, dat de docenten niet zijn betrokken bij een mogelijke rol van de VU in het programma.

Het management geeft in het gesprek te kennen dat bij de totstandkoming van de opleiding een ontwikkelteam betrokken is geweest, bestaande uit docenten die in verschillende contexten van de beroepspraktijk werkzaam zijn. Recent is een beroepenveldcommissie opgericht, bestaande uit externe vertegenwoordigers van het werkveld. Zij zullen de opleiding adviseren over strategische zaken naar aanleiding van actuele ontwikkelingen in de zorg, om zo de aansluiting van de opleiding op het werkveld te borgen.

Overwegingen

De professionele oriëntatie van de hbo-master komt volgens het panel in voldoende mate tot uiting in het programma, dat een combinatie van praktijk en onderzoek weerspiegelt. Er is voldoende aandacht voor de beroepsvaardigheden en onderzoeksvaardigheden van de manueel therapeut.

Het panel ziet dat bij de totstandkoming van de opleiding docenten betrokken zijn geweest die werkzaam zijn in de praktijk en hun ervaring daaruit konden inbrengen. Ook ziet het dat de beroepenveldcommissie positief is over het huidige opleidingsprogramma. Het panel stelt vast dat de beroepspraktijk in voldoende mate betrokken is geweest bij de ontwikkeling van het programma. Het panel adviseert om in de verdere ontwikkeling van de beroepenveldcommissie tevens een onderzoeker en een vertegenwoordiger vanuit de patiënten doelgroep op te nemen.

Het panel stelt vast dat de oriëntatie op onderzoeksvaardigheden in voldoende mate aanwezig is in het programma echter dat het voor de verdere ontwikkeling van het programma van belang is dat er sprake moet zijn van structurele samenwerkingsverbanden met onderzoeksinstituten en/of onderzoeksinstituten. Een mogelijkheid, is naar het oordeel van het panel, een samenwerking met de VU, waarbij het panel benadrukt dat de opleiding een hbo-master betreft en er dus sprake moet zijn van praktijkgericht onderzoek. De voorwaarde van het panel is dat de samenwerking met de VU concreet wordt uitgewerkt in concrete acties. Het panel geeft de opleiding mee om breder te kijken dan alleen de VU voor samenwerkingsverbanden op het thema onderzoek.

Conclusie: Voldoet ten dele

4.2.2 Programma: Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De hbo-master Manuele Therapie is een deeltijdse opleiding die is ingericht voor studenten die in de praktijk van fysiotherapie werkzaam zijn. In de didactiek wordt dit vormgegeven door studenten opdrachten te geven die in hun eigen praktijk moeten worden uitgevoerd en door studenten casuïstiek uit hun praktijk in te laten brengen.

De opleiding heeft de invulling van de vier leerlijnen vormgegeven op basis van de Body of Knowledge & Skills (BoKS) uit het Beroepscompetentieprofiel van de NVMT.

De praktijkleerlijn bestaat uit praktijkopdrachten en stages, waarin verschillende competenties samen komen. Binnen de praktijkleerlijn zijn 2 ECTS gereserveerd voor internationalisering, in de vorm van een studiereis van vijf dagen. Docenten melden tijdens de gesprekken dat de studenten voorafgaand aan de studiereis doelstellingen formuleren die goedgekeurd moeten worden door een docent. Na afloop van de studiereis schrijven de studenten een reflectieverslag en geven ze een presentatie aan medestudenten.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de inhoud van het programma adequaat is vormgegeven om studenten op te leiden tot manueel therapeut, met duidelijke leerlijnen en daaraan gekoppelde leerdoelen gebaseerd op de BoKS van de NVMT.

Het panel is van oordeel dat er voldoende aandacht is voor internationalisering. Dit komt onder meer naar voren in de internationale literatuur die door het gehele programma gebruikt wordt.

Conclusie: Voldoet

4.2.3 Programma: Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Het management geeft aan dat er wordt gewerkt met een maximale groepsgrootte van 24 studenten. De opleiding maakt gebruik van twee vormen van onderwijs: binnenschools en buitenschools. Het binnenschoolse onderwijs bestaat uit één onderwijsdag per twee weken. Hierin worden verschillende werkvormen gebruikt, zoals hoor- en werkcolleges, praktijklessen, individuele begeleiding, groepscoaching en peer-review groepen. Buitenschools onderwijs krijgt vorm in stages (totaal ongeveer 50 uur per jaar), praktijkopdrachten en een portfolio.

Om studenten te ondersteunen in het vinden van adequate stageplaatsen, beschikt de opleiding over een netwerk van geschikte stagebedrijven. Het panel heeft met docenten gesproken over de diversiteit van de stageplaatsen, aangezien deze alle zijn geworven uit het eigen netwerk. Tot op heden heeft de opleiding ongeveer 30 therapeuten bereid gevonden om een stagiair te begeleiden.

De opleiding creëert een leeromgeving waarin studenten zelf hun leerproces vormgeven. Zo formuleren studenten persoonlijke leerdoelen in een Persoonlijk Ontwikkel- en Activiteiten

Plan. Er is daarbij nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling van een professionele beroepshouding.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de onderwijsleeromgeving van de opleiding in adequaat is vormgegeven. Het is positief over de variatie in werkvormen en vindt de groepsgrootte passend voor dit type onderwijs. Ook waardeert het panel de student-centred benadering die het programma uitstraalt en de aandacht voor het stimuleren van de zelfontwikkeling van studenten.

Het panel constateert dat het netwerk van stagebedrijven op dit moment voldoende omvang en diversiteit, heeft om studenten te ondersteunen in het vinden van een stageplaats. Wel wijst het panel op het belang om dit netwerk verder uit te bouwen en aan te vullen met gepromoveerde manueel therapeuten en met manueel therapeuten die een academische master hebben afgerond.

Conclusie: Voldoet

4.3 Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De hbo-master Manuele Therapie laat studenten toe die een bacheloropleiding in de fysiotherapie hebben afgerond. Daarnaast moeten studenten de Nederlandse en Engelse taal beheersen en minimaal acht uur per week werkzaam zijn als fysiotherapeut. In de gesprekken geeft het management aan dat de opleiding studenten zal ondersteunen in het vinden van een stage/arbeidsplaats als zij door het wegvallen van werk niet meer aan deze acht uur kunnen voldoen.

Studenten kunnen een verzoek tot vrijstelling voor onderwijsonderdelen indienen bij de examencommissie. Deze beoordeelt of de student op grond van een gevolgde opleiding/cursus of een EVC (Erkenning Verworven Competentie) certificaat recht heeft op vrijstelling. Op dit moment verleent zij uitsluitend vrijstellingen op basis van NVAO-geaccrediteerde vergelijkbare opleidingen. De opleiding is vooralsnog terughoudend in het verlenen van vrijstellingen voor afwijkende (internationale) opleidingen.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de instroomeisen passend zijn en grotendeels overeenkomen met de instroomeisen van vergelijkbare opleidingen. Wel adviseert het om de eis met betrekking tot de werkzaamheden als fysiotherapeut te specificeren, namelijk naar fysiotherapie op musculoskeletaal gebied. Ook wijst het panel op het belang om toe te zien op de continuïteit van de arbeidsplaats gedurende de opleiding, aangezien deze essentieel is om de opleiding te kunnen volgen.

Conclusie: Voldoet

4.4 Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het docententeam bestaat uit een kernteam, met daarin de programmaleider en de leerlijnverantwoordelijken, en ongeveer veertien gastdocenten die aan de opleiding verbonden zijn. De leerlijnverantwoordelijken ontwikkelen het onderwijs en sturen de betrokken (gast)docenten aan. In het dossier is te lezen dat het kernteam tweewekelijks bij elkaar komt om zaken omtrent het onderwijs te bespreken en af te stemmen. Om de tien weken vindt een teamvergadering plaats, waarbij de betrokken (gast)docenten van het komende half jaar aanwezig zijn.

De hogeschool geeft aan dat alle docenten minimaal een mastergraad hebben en een aantal is gepromoveerd. Ook benoemt zij dat alle docenten over lesbevoegdheid en didactische deskundigheid beschikken. De groepscoaching voor studenten wordt op dit moment verzorgd door het docententeam. De opleiding heeft het voornemen om hier in de toekomst een profiel voor op te stellen en docenten aan te trekken met specifieke competenties en ervaring op het gebied van coaching.

Stages worden begeleid door manueel therapeuten uit de praktijk. Deze stagebegeleiders moeten de post-mastercursus ESP/Anderhalvelijnszorg hebben afgerond en minimaal acht uur per week patiëntcontact hebben. Breederode Hogeschool biedt de stagebegeleiders een Teach the Teacher Training aan, waarin ze getraind worden in het begeleiden van studenten en bekend worden gemaakt met (het programma van) de opleiding.

Overwegingen

Het panel heeft in de gesprekken met verschillende docenten kennis gemaakt en waardeert de gedrevenheid die zij uitstralen. Op basis van de cv's stelt het panel vast dat het team op dit moment in voldoende mate in staat is om het onderwijs op masterniveau te ontwikkelen en het onderwijs te verzorgen. Het constateert dat de gepromoveerde docenten een rol op het gebied van onderzoek in de opleiding krijgen en dat de competenties van het totale team van docenten alle domeinen, zowel op het niveau van de theorie als op het niveau van de vaardigheden, van de manuele therapie omvatten. Het panel adviseert om beleid te ontwikkelen op de verdere professionalisering van docenten in onderzoek. Daarnaast is het panel van oordeel dat de verantwoordelijkheid voor de diverse leerlijnen primair onder te brengen bij reeds gepromoveerde docenten.

Conclusie: Voldoet

4.5 Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Breederode Hogeschool beschikt over een gebouw in Rotterdam met faciliteiten voor het binnenschoolse onderwijs. Er zijn verschillende ruimtes voor hoor/werkcolleges, kleinere ruimtes voor individuele gesprekken en het werken aan groepsopdrachten en een

praktijklokaal met onderzoeksbanken aanwezig. Studenten krijgen toegang tot alle relevante wetenschappelijke literatuur middels de databanken van EBSCO.

De opleiding maakt gebruik van de digitale leeromgeving Fronter, waarin informatie en lesmaterialen van alle modules beschikbaar zijn en waar studenten hun opdrachten kunnen insturen, hun portfolio kunnen beheren en hun vorderingen kunnen inzien.

Het panel heeft met het management gesproken over het hanteren van een hygiëneprotocol tijdens de praktijklessen. Het management geeft aan dat er wel gedragsregels zijn die men voorstaat, maar dat er niet volgens een protocol wordt gewerkt.

Overwegingen

De faciliteiten van de opleiding, zowel de fysieke leslocatie als de digitale middelen, zijn volgens het panel toereikend. Het panel wijst wel op de noodzaak om de praktijkruimte uit te breiden als studentenaantallen toenemen.

Conclusie: Voldoet

4.6 Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

De opleiding biedt studenten studieloopbaancoaching (SLC), waarbij studenten worden begeleid bij hun competentieontwikkeling door een vaste coach. Studenten formuleren persoonlijke leerdoelen en beroepsspecifieke opdrachten in een Persoonlijk Ontwikkel- en Activiteiten Plan (POP/PAP). Middels dit POP/PAP kan de coach de ontwikkeling van de studenten monitoren en bespreken. In het kader van SLC vinden er 4-5 groepscoaching bijeenkomsten per jaar plaats. Deze sessies hebben het karakter van intervisie, waarbij studenten, begeleid door de coach, ervaringen, feedback en ideeën uitwisselen. Docenten geven in het gesprek aan dat de coaches in beperkte mate ook individueel benaderd kunnen worden.

De opleiding geeft aan een zelfstandige houding te verwachten van studenten, die in grote mate zelf verantwoordelijk zijn voor hun leerproces. In de loop van de opleiding is sprake van afnemende sturing.

In het geval van studievertraging wordt de student ondergebracht bij een speciale coach voor studievertragers, die de student helpt een reële studieplanning te maken. Studenten mogen tot 180 dagen na het einde van het studiejaar hun afstudeeropdracht inleveren.

Het management garandeert in de gesprekken dat studenten kunnen doorstromen naar andere hogescholen met vergelijkbare opleidingsprogramma's om de opleiding af te maken in het geval dat Breederode Hogeschool de opleiding moet staken. Het verzekert dat er in dat geval hiertoe aan studenten certificaten zullen worden afgegeven van behaalde onderdelen.

Overwegingen

Het panel is van mening dat in de opleiding voldoende aandacht is voor studiebegeleiding in de vorm van een vaste coach en groepscoaching. Deze opzet is in de ogen van het panel ook haalbaar vanwege het kleinschalige karakter van de opleiding.

Het panel acht de termijn van 180 dagen na het einde van het studiejaar om de afstudeeropdracht in te leveren redelijk.

Conclusie: Voldoet

4.7 Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Breederode Hogeschool hanteert een kwaliteitsbeleid dat gebaseerd is op de pdca-cyclus, het voortdurend evalueren van de onderwijskwaliteit en borging door middel van het managementteam, kernteam en een aantal commissies, te weten de opleidingscommissie, examencommissie en beroepenveldcommissie.

Studenten evalueren de kwaliteit van het onderwijs, de stages en de docenten in het eerste jaar ieder kwartaal en daarna ieder half jaar middels een vragenlijst. In de gesprekken geven docenten aan dat zij ook regelmatig mondelinge feedback vragen aan studenten. De resultaten van deze evaluaties worden besproken in het kernteamoverleg en vertaald naar aanbevelingen ter verbetering. Deze worden aan de opleidingscommissie voorgelegd, die de aanbevelingen bespreekt en terugkoppelt aan het managementteam en het kernteam. Vervolgens worden verbeteracties vastgesteld, die teruggekoppeld worden naar de opleidingscommissie.

Overwegingen

Het panel constateert dat de pdca-cyclus naar behoren is ingericht. Het waardeert dat verschillende groepen (studenten, docenten, de opleidingscommissie, het kernteam en management) betrokken zijn bij de onderwijsbeoordelingen en dat ook meer kwalitatieve gesprekken tussen docenten en studenten onderdeel kunnen zijn van de evaluatie. Ook is het van mening dat er goede terugkoppeling plaatsvindt. Externe toetsing van de kwaliteit van de opleiding is volgens het panel voldoende geborgd middels de beroepenveldcommissie.

Wel wil het panel de opleiding erop wijzen voldoende oog te hebben voor de samenstelling van de verschillende commissies. In de verdere ontwikkeling van de commissies moet worden voorkomen dat er overlap in personen tussen de commissies ontstaat en dat de deelnemers alleen uit eigen geledingen afkomstig zijn.

Conclusie: Voldoet

4.8 Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De beoogde competenties worden gedurende de opleiding zowel formatief als summatief getoetst. Summatieve toetsing wordt in diverse vormen toegepast, zoals kennistoetsen, procesverslagen, vaardigheidstoetsen, presentaties, assessments en de masterthesis. Bij de ontwikkeling van toetsen past de opleiding het vier-ogen-principe toe, wat inhoudt dat elke toets door een collega wordt beoordeeld op kwaliteit. Daarnaast controleert de examencommissie de kwaliteit van de toetsen steekproefsgewijs.

De opleiding heeft criteria opgesteld waaraan examinatoren moeten voldoen. Examinatoren worden door het management voorgedragen. De examencommissie beoordeelt of deze docenten voldoen aan de criteria om de toets af te nemen en benoemt ze als examinatoren indien dit het geval is. Bij de beoordeling van stages wordt het oordeel van de stagebegeleider (uit de praktijk) als advies meegenomen door de examiner. De voorzitter van de examencommissie geeft in het gesprek aan dat zij extern is en daarom een onafhankelijke positie heeft.

In de gesprekken wordt aangegeven dat aan het einde van ieder jaar een integraal assessment plaatsvindt waarin verschillende (deel)competenties met betrekking tot vaardigheden die tot dan toe aan de orde zijn, integraal worden getoetst, onder meer aan de hand van een casuïstiek. Hiervoor zijn nog geen format en beoordelingscriteria opgesteld.

Voor de praktijklerlijn houden studenten gedurende de gehele opleiding een portfolio bij. In dit portfolio moeten ze aantonen de competenties te beheersen door middel van drie producten per competentie. Het portfolio wordt aan het einde van de opleiding getoetst door de coördinator van de praktijklerlijn aan de hand van beoordelingsformulieren.

Het eindniveau wordt daarnaast voor een belangrijk deel getoetst in de afstudeereenheid. Deze masterthesis wordt zoveel mogelijk beoordeeld door een gepromoveerde docent. Het panel heeft in verschillende gespreksrondes gesproken over hoe deze afstudeereenheid vorm zal krijgen. Het constateert dat hier wel ideeën over zijn, maar dat de opleiding dit nog niet helder in beeld heeft.

Het management geeft in het gesprek met het panel aan dat het van plan is om de eindproducten en assessments zodra deze beschikbaar zijn te laten reviewen door externen om tot een benchmark te komen. Ook wil het intervisiebijeenkomsten organiseren met docenten om onderlinge afstemming te bereiken over de beoordeling van bijvoorbeeld afstudeervoorstellen.

Overwegingen

Het totaal van verschillende formatieve en summatieve toetsvormen wordt door het panel gewaardeerd. Het panel stelt vast dat bij alle toetsen het eindniveau bij alle toetsen wordt getoetst. Ook is het panel positief over het vier-ogen-principe dat bij alle toetsen wordt toegepast. Het panel heeft vertrouwen in de bekwaamheid van de examencommissie om de kwaliteit van toetsing te borgen en waardeert het voornemen tot intervisie en review van de afstudeerwerken door externe peers. Ook acht het de kwaliteit van de examinatoren voldoende.

Het eindniveau wordt voor een belangrijk deel getoetst in de afstudeereenheid, te weten de masterthesis. Het panel heeft in diverse gespreksrondes gesproken over de masterthesis

en constateert dat de opleiding nog zoekende is naar de definitieve vormgeving van de afstudeereenheid. In de documenten. In het document 'Beoordelingsformulier masterthese zijn, naar het oordeel van het panel, in voldoende mate beoordelingscriteria opgenomen die garanderen dat het masterniveau in voldoende mate geborgd zal worden.

Conclusie: Voldoet

4.9 Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Niet van toepassing.

4.10 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Science.

Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Gezondheidszorg

4.11 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Het panel adviseert de NVAO om positief onder voorwaarden te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-master Manuele Therapie.

Het is van oordeel dat de beoogde leerresultaten, de oriëntatie en de inhoud van het programma op orde zijn. De leeromgeving is adequaat vormgegeven en de instroomeisen zijn volgens het panel passend. Het docententeam is in de basis voldoende gekwalificeerd. De voorzieningen, studiebegeleiding en kwaliteitszorg zijn toereikend. De kwaliteitswaarborgen voor toetsing zijn voldoende uitgewerkt. De oriëntatie van het programma voor wat betreft onderzoek, en de borging van de eindkwalificaties in de afstudeereenheid en het eindassessment zijn nog onvoldoende duidelijk.

4.12 Voorwaarde en aanbevelingen

De kwaliteit van de nieuwe opleiding is positief onder voorwaarde. Het panel stelt de volgende voorwaarden:

De opleiding dient de concrete invulling van het samenwerkingsverband met de VU uit te werken, met daarbij expliciet aandacht voor de vormgeving van praktijkgericht onderzoek en borging van het eindniveau.

Voor deze voorwaarde geldt dat aan deze binnen de termijn van twee jaar moet worden voldaan.

Het panel doet daarnaast de volgende aanbevelingen:

- Ontwikkel een duidelijke visie op (de rol van) manuele therapie in de context van de gezondheidszorg met aandacht voor afbakening.
- Voeg een onderzoeker en vertegenwoordiger vanuit de patiënten doelgroep toe aan de werkveldcommissie.
- Zorg voor verdere uitbreiding van en diversiteit in het netwerk van stagebedrijven.

- Specificeer de instroomeis dat studenten acht uur per week werkzaam moeten zijn als fysiotherapeut naar 'fysiotherapie op musculoskeetaal gebied'.
- Ontwikkel beleid om docenten verder te professionaliseren op onderzoeksvaardigheden.
- Breng de verantwoordelijkheid voor de diverse leerlijnen onder bij gepromoveerde docenten.

5 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
Beoogde leerresultaten <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
Programma – Oriëntatie <i>Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.</i>	Voldoet ten dele
Programma – Inhoud <i>Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken</i>	Voldoet
Programma – Leeromgeving <i>Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.</i>	Voldoet
Instroom <i>Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</i>	Voldoet
Personeel <i>Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend</i>	Voldoet
Voorzieningen <i>Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.</i>	Voldoet
Gerealiseerde eindkwalificaties <i>Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.</i>	Voldoet
Kwaliteitszorg <i>Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.</i>	Voldoet
Toetsing <i>Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten <i>Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.</i>	
Algemene conclusie	Positief onder voorwaarden

Bijlage 1: Samenstelling panel

- Voorzitter: dr. J.J.M Pool (voorzitter): senior onderzoeker bij het lectoraat Leefstijl en Gezondheid van de Hogeschool Utrecht en manueel therapeut in het Paramedisch Centrum IMPACT te Zoetermeer;
- Prof. dr. L. Danneels: voltijds hoogleraar aan de Universiteit Gent, vakgroep revalidatiewetenschappen en kinesitherapie; en vice-decaan onderwijs van de faculteit Geneeskunde en gezondheidswetenschappen
- Dr. A. de Wijer: fysiotherapeut/manueel therapeut en opleider Gnathologie;
- D. Huitink (student-lid): studente wo-master Earth System Governance aan de Universiteit Utrecht.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Irma Franssen, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Suzanne den Tuinder, secretaris.

Toets Nieuwe Opleiding

Hbo-master Manuele Therapie - ACP

Programma locatiebezoek

5 september 2017

Breederode Hogeschool

Wijnhaven 36 3011WS Rotterdam

08.45 –09.45	Ontvangst panel en lezen documentatie door panel - <i>Jeroen Dorsman</i> - <i>Irma van der Velden</i> - <i>Aernout Visser</i>
09.45 – 10.00	Korte presentatie opleiding - <i>Aernout Visser</i>
10.00 - 10.15	paneloverleg (besloten)
10.15 – 11.00	Sessie 1 – Gesprek met het opleidingsmanagement (lid Cvb, opleidingscoördinator, kwaliteitszorg) - <i>Jeroen Dorsman</i> - <i>Irma van der Velden</i> - <i>Aernout Visser</i>
11.00 - 11.15	paneloverleg (besloten)
11.15 - 12.00	Sessie 2 – werkveld - <i>Carla Bastemeijer</i> - <i>Gerard Timmermans</i>
12.00 - 13.00	Lunch inclusief korte rondleiding door het gebouw
13.00 - 14.15	Sessie 3 –Docenten/ontwikkelaars Examencommissie, eventueel toetscommissie - <i>Jochem van Schalkwijk</i> - <i>Rob van Dolder</i>

- *Eefje Belt – van Zoen*
- *Liane Augustinus*
- *Suzanne van Ballegooijen*
- *Adri Apeldoorn*
- *Eefje van Herwijnen (voorzitter examencommissie)*
- *Irma van der Velden*

14.15 -15.15   Paneloverleg (besloten): voorlopige oordeelsvorming

15.15 -15.45   Sessie 4 – (eventueel) Tweede gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement met aandacht voor zaken die nog onduidelijk / onvoldoende zijn

- *Jeroen Dorsman*
- *Irma van der Velden*
- *Aernout Visser*

15.45 -16.45   Paneloverleg (besloten): definitieve oordeelsvorming

16.45 -17.00   Terugkoppeling

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

Overige documenten

- Beoordelingsformulier onderzoeksvoorstel MMT
- Beoordelingsformulier Mastersthese

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ACP	Advanced Clinical Practitioner
ba	bachelor
BKE	Basiskwalificatie Examinering
EC	European Credits (studiepunten)
ES	Extended Scope
ESP	Extended Scope Practitioner
hbo	hoger beroepsonderwijs
IFOMPT	International Federation of Orthopaedic Manipulative Physical Therapists
ma	master
NLQF	Nederlands Kwalificatieraamwerk
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
NVMT	Nederlandse Vereniging van Manueel Therapeuten
PDCA	Plan Do Check Act
PAP	Persoonlijk Activiteiten Plan
POP	Persoonlijk Ontwikkel Plan
SLC	Studieloopbaancoaching
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de uitgebreide toetsing van de nieuwe opleiding hbo-master Manuele Therapie van de Breederode Hogeschool.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005508